

Andeo

Zgoda o kojoj ću vam sada pripovijedati dogodila se u vrlo dalekoj budućnosti, u vremenu u kojem su ljudi već bili potpuno iskorijenili siromaštvo i stvorili jedan fantastičan svijet. Fantastičan u pogledu obilja, raznovrsnosti i slobode življenja, pravde, zdravlja, dugovječnosti, zabave i mnogo čega drugoga. Taj je svijet, po mnogo čemu bio ostvarenje onoga o čemu sanjaju mnogi današnji ljudi.

U njemu nije bilo nezbrinutih. O svakom novorođenom djetetu odmah se brinulo cijelo društvo i davalo mu najbolje, stručne odgajatelje, s kojima se biološki roditelji nisu mogli uspoređivati ni u kom pogledu. Svako dijete imalo je sve što je moglo poželjeti, a što, naravno nije bilo u suprotnosti sa osobnom sigurnošću, razumom, ili dobrim odgojem, koji je bio blag, profinjen i liberalan kao nikada prije.

Da bi se odrasli ljudi mogli što više i slobodnije posvećivati onim poslovima kojima se odrasli bave, a to je uglavnom stvaranje materijalnog blagostanja i usavršavanje svijeta, stvorili su savršene robote koji su brinuli o djeci. Jedan od posljednjih velikih konstruktora tih robota bio je doista pravi genije. Zvao se Uncle. On je ovu vrstu pedagoških automata doveo takoreći do savršenstva, tako da se vrlo dugo vremena poslije njegovog rada oni nisu ni u čemu bitnom mijenjali. Po njemu je taj tip robota odmah dobio i ime Uncle.

Zadatak robota bio je da se u svemu brinu o djeci, i oni su to činili tako dobro da su ih djeca istinski voljela. i oslovljavala upravo sa "Uncle". Bilo je puno slučajeva da su djeca oslovljavala robote sa npr: Uncle Jim, ili Uncle John, ali su još češće dometala imena slavni junaka iz dječje literature: Uncle Haraldur, Uncle Gandalf, Uncle Tarzan, Gordon, Giepetto, Oz, Wader i razna druga. Curice su robotima češće davale imena raznih vila, princeza ili slične bajkovite čeljadi. Roboti su, općenito, bili gotovo potpuno nalik ljudima, a k tome djeca su njihov osobni izgled mogla i birati iz raznih kataloga specijaliziranih baš za te svrhe, ili kreirati na osnovu neke svoje zamisli.

Glavna junakinja ove priče, jedna djevojčica o kojoj govori gotovo cijela priča, bila je izuzetak.

Po uzoru na jedan sporedni lik iz prastarog animiranog filma o Sinbadu Moreplovcu - lik velikog pripitomljenog tigra, Radže, koji je, budno i nježno čuvao mladu Bagdadsku princezu - ova je djevojčica svog robota nazvala Radžom. Robot Radža nije, naravno, imao oblik tigra, nego uobičajeni ljudski lik, i malko je, ali samo onako, izdaleka nalikovao ocu naše djevojčice.

A kako da vam predstavim djevojčicu?

Možda je najbolje da kažem da je bila jedno od onih stvorenja ili osoba za koje, odmah čim ih ugledate, znate da ste susreli nešto nesvakidašnje i dragocjeno, nešto što se rijetko kada viđa. Bila je veoma lijepa i nadasve nježna. Niti najnježnija orhideja ili kakav drugi cvijetić nisu se mogli uspoređivati s njom. Imala je vrlo dugu plavu kosu, pomalo blijedu put, i plave oči u kojima se uvijek, čak i kad je bila radosna, zrcalila neka tuga ili čežnja. Čini se da je baš time, a i svojim gracioznim, umilnim ponašanjem sticala simpatije, ljubav i divljenje svih koji su ju ugledali ili se družili s njome, pa bila to djeca ili odrasli ljudi.

Iako nije bila ni najmanje zatvorena, ili, nekomunikativna, kako se to kaže, bila je vrlo povučena, plaha i tiha. U igrama svojih vršnjaka nije toliko sudjelovala samom svojom igrom, koliko duhovno, i najčešće je, s velikim interesom i osjećajnošću

promatrala igre, kao da je gledalac u kazalištu. A kad je i sama uzimala učešća u igri, često se, u situacijama koje su pobuđivale malo burnije emocije ili strah, poput ptičice sklanjala u Radžino okrilje i odatle pratila igru sve dok se opet nije osmjelila da nastavi učestvovati. u njoj.

Pravo ime bilo joj je Alisa, ali zbog onih njenih osobina, a i zbog izgleda dobila je nadimak Anđeo, i svi koji su ju poznavali, znali su ju pod tim imenom.

A sada dopustite nekoliko riječi o njenom anđelu čuvaru.

Iako je bio robot, Radža je, vjerojatno na osnovu nekih slučajnih, unutrašnjih nano-elektronskih transformacija doživio takve promjene u sebi da je doista, poput ljudskog bića obožavao ovu djevojčicu koju je čuvao i strepio nad svakim njenim korakom. Ljudi koji su vidjeli kako se on suptilno brine o njoj, vjerovali su da je opskrbljen nekim posebnim, izuzetno dobrim programom. Uvijek je pazio da na vrijeme i spremna odlazi u učilište; vodio ju u zabavne parkove da se igra i druži s ostalom djecom; ispunjavao želje; ugađao joj nabavom igračkica ili slatkiša, kad je god to smio i mogao; pazio da uvijek bude lijepo odjevena, a nadasve je volio češljati joj dugu zlatnu kosu. Oslovljavao ju je sa: "moja mala gospodarice".

Budući da se Radža iznimno dobro brinuo o njoj, roditelji su se mogli posvećivati svojim preokupacijama i nisu ju morali posjećivati. Majka ju nije posjetila nijednom, a otac svega nekoliko puta.

Dolazio je sa puno poklona i izlazio bi s djevojčicom u zabavne parkove ili dvorane i razgovarao s njom, ali nikako se, pri tom nije mogao osloboditi misli i briga o svom poslu, pa je uglavnom bio odsutan duhom, nepristupačan i neprisutan. Boravak s kćeri ometao je njegovo razmišljanje, i stoga je nestrpljivo odlazio već nakon nekoliko dana.

Nakon jednog od tih posjeta, zaboravio je odnijeti svoju britvu od skupocjenog srebrasto-plavog čelika. Volio se brijati na staromodni način, onako kako su se ljudi brijali prije mnogo stoljeća.

Djevojčica je našla tu britvu i sačuvala ju. To joj je bila jedina stvar od oca. Za igračke koje joj je donosio nije marila. Radža nije znao za britvu. A djevojčica bi često, kad bi ostala sama izvadila britvu iz njenog skrovišta i gledala ju. Od svega, najviše ju je fasciniralo tajanstveno, zrcalno glatko, srebrasto-plavo sječivo. Činilo joj se da u njemu prebiva nekakva opasna sila i zato ga je rijetko i vrlo oprezno dodirivala. Najčešće je britvu dugo gledala, prevrtala s jedne strane na drugu i pokušavala proniknuti tajnu njene oštine i opasnosti.

Vrijeme je prolazilo, a djevojčica je rasla i počela se približavati dobi latencije, kad se djeca obično počnu intezivno mijenjati i kada se često povlače u sebe i žive nekim vidom intezivnog duhovnog života.

I naša se djevojčica počela povlačiti u sebe. Sve je rjeđe odlazila u zabavne parkove, a nakon povratka iz učilišta zatvarala se u svoje odaje gdje je gledala viedo- edukativne programe za starije generacije, čitala razne knjige, ili je naprosto satima ležala na ležaljki za odmor i razmišljala. Od Radže više nije toliko tražila da ju zabavlja, koliko da se zajedno šecu, a za vrijeme tih šetnji obasipala ga je raznim pitanjima: o duši, o životu, o svemiru, o društvu, o roditeljima, o Bogu i slično.

Radža joj je odgovarao da u svojoj memoriji ima samo ono što ona već uči u učilištu i što odgovara njenom uzrastu. Onda je ona tražila od njega da uzme programe koji govore i o tim srvarima i da joj onda priča o svemu o čemu ga pita ili da joj to

pokaže na ekranu. Da bi udovoljio "svojoj maloj gospodarici", on se snabdjevao sa svim što je nju zanimalo i prezentirao joj to na način primjeren njenoj dobi, a i njoj je samoj donosio elektronske i svake druge knjige koje je tražila.

Povremeno joj je govorio da nije baš dobro to što ona toliko čita i gleda edukativne jedinice za starije osobe i molio ju da češće odlaze u zabavni park i da se igra s djecom, ali djevojčica je uporno nastavljala svojim smjerom i nekako se sve više udaljavala od života. Radža je bio zabrinut zbog toga. Djevojčici je govorio da se kod njega pojavljuje ono što ljudi nazivaju strahom ili brigom, jer uviđa da takav život veoma odstupa od uobičajenog za njenu dob i predviđa da ta njena aktivnost ne može imati dobar ishod. O tome je obavijestio njenog oca koji je rekao da bi ju želio vidjeti i najavio svoj dolazak za nekoliko dana.

Djevojčica se ovog puta jako veselila njegovu posjetu, ali on ga je otkazao dan prije nego je trebao doći.

To ju je veoma pogodilo i rastužilo, a nakon nekoliko dana rekla je Radži da bi ona htjela otići k ocu.

On je odmah razgovarao s njim, a nakon razgovora, s tugom je rekao djevojčici da to neće biti moguće jer će u toku slijedećih mjeseci otac poslovno putovati i neće biti kod kuće.

To je možda bio povod da je djevojčica prestala čitati knjige i postala nekako zatvorena u sebe i zamišljena.

Na Radžina pitanja : što to tako brine njegovu mladu gospodaricu, odgovarala bi najčešće s protupitanjima: zašto djeca ne mogu živjeti s mamom i tatom i slično.

Radža joj je na razne načine pokušao razjasniti da je to nužno, jer se roditelji i odrasli ljudi uopće baš tako, oslobođeni brige o djeci mogu najviše i najbolje posvećivati stvaranju dobra i svim onim poslovima o kojima ovisi život ljudi. Pokušavao joj je objasniti i to da kada se odrasli ljudi ne bi toliko posvećivali brizi o životnim dobrima, da bi svi oni, uključujući čak i robote živjeli puno lošije i sa puno više briga.

Tumačio joj je i to kako je za djecu bolje da ih odgajaju roboti, jer oni su puno veći stručnjaci za odgoj djece i da djeca ulaze u zreli život puno spremnija kad ih odgajaju roboti nego kad ih odgajaju ljudi, koji su se specijalizirali za sasvim druge poslove.

Sirota je djevojčica sve to razumjela kao nešto razložno i opravdano, ali je poslije tih Radžinih riječi opet ostajala jednako tužna i sve se više povlačila u sebe. Od Radže više nije tražila nikakve zabave, nego samo da je prati u šetnjama i da je pri tom drži za ruku.

Na kraju ga je pitala jedino o Bogu. Radža joj je prenosio ljudska vjerovanja o tome da je Bog Otac, stvaratelj cijelog svijeta i svih stvorenja, osim njih, robota, koje su stvorili sami ljudi, i da se prema svakom stvoru kojeg je stvorio, Bog odnosi s beskrajnom ljubavlju, te da je čovjek povlašteno stvorenje, i, u neku ruku, miljenik Božji, pa svaki dobar čovjek, žena ili dijete, nakon smrti odlaze k Bogu i vječno žive s njim sretni, obgrljeni i ispunjeni Božjom ljubavlju. Stoga je važno, govorio bi, da ljudi budu dobri.

Na pitanje: ako Bog zaista postoji i ako je svemoguć i dobar, zašto onda ima i nesretnih ljudi, zašto im On ne pomogne, Radža je, poput kakvog teologa spremno odgovarao da nije nimalo lako postati dobar i da ljudi koji žele postati dobri i uživati u Božjoj milosti i ljubavi moraju dosta propatiti i namučiti se dok ne postanu dobri.

Radža je, sasvim pošteno rekao djevojčici i to da nema nekakvih potpuno sigurnih dokaza o postojanju Boga, ali - govorio joj je - da su mnogi među najmudrijim ljudima koji su ikada rodili i živjeli na zemlji čvrsto vjerovali u to i pokazivali, vrlo jasno i uvjerljivo da svijet ne bi uopće mogao postojati da nema Boga.

Kad bi joj Radža, za vrijeme šetnji, pričao o tim stvarima, djevojčica bi se zaustavila i netremice ga, kao opčinjena gledala, s nekim, dječjim, a ipak dubokim razumijevanjem. A kad bi on završio pričanje, često bi joj, od velikog zanosa i ushićenja, na oči navrle suze. Tako je se duboko dojmilo sve što joj je Radža pričao o tim stvarima. Potom bi, nastavljali šetnju sve dok se ona ne bi umorila i zamolila Radžu da ju odvede kući.

Da li zbog Radžinog truda i uvjerljivosti njegova pričanja, ili zbog navike da mu odmalena sve vjeruje, djevojčica uopće nije sumnjala u ono što je on govorio. Nekakva romantična zanesenost, puna nade zamijenila je onu potištenost i zatvorenost, a osmijeh je počeo puno češće obasjavati njeno nježno lice. Radža se ponadao da su stvari krenule nabolje i počele se normalizirati.

Jednog jutra, naša djevojčica, Alisa iznenadila je Radžu izrazito vedrim i radosnim, gotovo svečanim raspoloženjem.

- O, kako mi je drago što svoju malu gospodaricu vidim tako sretnu - rekao joj je prihvaćajući njen vedri, svečani ton.

- Nikad Vas još nisam vidio tako sretnu i tako... smirenu...-

- Radža - reče mu ona - htela bih da mi danas kupiš puno stvari - i izdiktira mu dosta dugačak popis raznih predmeta za zabavu i još koječega drugoga.

- Jedva čekam da sve to donesem svojoj maloj gospodarici- reče Radža na odlasku.

- Ne moraš nimalo žuriti, jer će mi trebati dosta vremena da se uredim za današnji dan, odgovori mu djevojčica.

Robot je već bio krenuo u grad, kad ga djevojčica zaustavi nekim, neodlučnim, pomalo bojažljivim glasom.

- Radža !- Pozove ga.

On se okrene i zapita ju:

- Što još želi moja mala gospodarica?

- Ništa... ništa....samo bih te zamolila da mi nešto kažeš.

- Neka moja gospodarica pita što god želi.

Ona se najprije malko nećkala i oklijevala, a onda ga zapita tonom u kojem se osjećala zabrinutost.

- Jesam li ja dobra?

O, da, gospodarice. Vi ste iznimno dobro dijete, i mislim da vas baš zbog toga drugi ljudi zovu Anđeo.-

- Hvala ti Radža. Samo sam te to htjela pitati.-

Nakon toga, Radža je otišao u veliku kupovinu, a djevojčica se laganim korakom vratila u kuću. Zastala je na trenutak u sobi za dnevni boravak, gdje je provela najveći dio svog života, obazrela se oko sebe i pogledala ju tako kao da ju želi dobro zapamtiti, a onda je otišla u kupaonu.

Iz skrovišta je izvukla, onu britvu i sjela polako na pod kraj kade. Najprije ju je neko vrijeme, isto kao i mnogo puta prije toga, prevrtala u ruci i ogledavala joj tajanstveno sječivo, a onda se nagnula se preko ruba kade i jednim potezom oštrice

presjekla vene na lijevoj ruci. Osjetila je samo kratkotrajnu, igličastu i nimalo jaku bol, ali opaku poput ugriza zmije.

Po kadi je briznula krv i počela se, na njenom dnu slijevati u jedan jedini tok što se kretao prema slivniku.

Djevojčica je sasvim smireno i zamišljeno promatrala tu purpurnu rječicu života što je isticala iz njene ruke, pa krivudavim tokom tekla bijelim, emajliranim koritom kade i nestajala u mračnom otvoru slivnika.

Tko zna o čemu je tada mislila?

Možda o svom ocu, možda o skorom susretu s Bogom, ili su joj pak pred očima bile široke, suncem obasjane cvjetne livade, po kojima se nedavno šetala sa Radžom i sa kojima se možda tada opraštala.

Kad joj je počelo nestajati snage, nasloni glavu na rub kade, kao na jastuk, a oči joj se počnu, same od sebe sklapati, kao nekada davno, u sretnim danima, kad bi, nakon učenja ili igara, krajem dana bivala jako umornom i pospanom.

Radža ju je našao kad je već bila mrtva.

Spoznaja da njegova djevojčica više nije živa izazvala je kod njega pravi električni udar, šok, što je nalikovao ljudskom osjećaju užasa i prepasti. Temeljne naredbe - da se mora bezuvjetno brinuti za njenu sigurnost - odmah su ga pokrenule na to da joj pomogne. No činjenica da je djevojčica bila već mrtva izdala je nove naredbe koje su blokirale one prethodne i izazvale su prave elektronske oluje i kaos u njegovim nanovodovima i procesorima i onemogućile mu bilo kakvu smislenu aktivnost.

Najsnažnija, temeljna naredba: **bezuwjetna briga za dijete** ipak je nadvladavala ostale, pa je on uzeo djevojčicu u naručje i iznio ju na ulicu. Ali, bivajući stalno ometan drugim naredbama nije išao za nekim određenim ciljem, nego je, poput čovjeka što je uslijed šoka izgubio razum, tumarao okolo naokolo noseći djevojčicu u naručju.

Njegovo nekontrolirano ponašanje, i djevojčica, za koju se odmah i već izdaleka vidjelo da je mrtva izazvale su paniku. Nadzorne kamere pomoću kojih se regulirao promet u gradu i održavao red, odmah su dojavile kontrolnom centru da je jedan Uncle izgubio samokontrolu i da tumara ulicama s mrtvim djetetom u naručju.

Slučaj je bio nesvakidašnji i potencijalno opasan za druge građane, pa je šef kontrolne smjene zatražio hitnu intervenciju živih policajaca, ljudi, a ne robota koje su obično slali da ponovo uvedu red u slučajevima u kojima je došlo do nekog ekscesa.

Čim su policajci stigli, potvrdili su kontroli da je djevojčica mrtva, a Uncle koji ju nosi, ni na jednom kanalu ne odgovara na pozive, niti uspostavlja kontakt. Naveli su kako im se čini da Uncle djeluje po naredbi da mora čuvati djevojčicu, ali je ometan drugim naredbama pa mu je ponašanje kaotično, nepredvidivo i van mogućnosti bilo kakve vanjske kontrole. Nije agresivan, izvijestili su, ali bi to mogao postati ako bi mu se netko pokušao približiti, jer je vjerojatno da bi približavanje shvatio kao pokušaj ugrožavanja djevojčice.

Budući da djevojčica više nije davala nikakvih znakova života, zatražili su odobrenje za uništenje Unclea.

Šef kontrolne smjene znao je koliko bi Uncle mogao biti opasan, pa je odmah odobrio njegovo uništavanje.

Trenutak iza toga jedan je automat iz sastava patrole emitirao nevidljivu i nečujnu, ali vrlo razornu energetska zraku u Radžinu bateriju za napajanje strujom. Radža je zastao kao čovjek pogođen metkom, uspravio se na trenutak u punoj visini, a onda ispustio djevojčicu na zemlju. Potom se i sam srušio na koljena pored nje. No čim je dotakao zemlju, proradilo mu je rezervno napajanje i naredba o zaštiti djevojčice, pa ju on pokuša ponovo uzeti i podići. Nova energetska zraka razori mu i rezervnu bateriju i on se ukoči u klečećem položaju s djevojčicom u naručju.

Šef smjene koji je cijelu tu akciju pratio na ekranu zatraži da mu zumiraju taj prizor.

Sad su se na ekranu su se mogli jasno vidjeti svi detalji uništenog robota i djevojčice koju je držao u naručju. On obrati pažnju na njeno lice.

- Kako li je samo lijepa !- pomisli - Nikada još nisam vidio tako lijepo dijete.-

Upravo je bio počeo nagađati o tome u kakvoj je to nesreći stradala, kad glas sa kontrolne ploče učini to njegovo nagađanje suvišnim.

- Djevojčica je izvršila suicid u svojoj kući.-

- Bio je to izvještaj vođe ekipe koja je trebala prikupiti sve činjenice vezane za taj incident.

- Suicid!?- Zaprepasti se.

Nikako mu nije išlo u glavu to da je jedno tako lijepo i nježno dijete samo sebi oduzelo život.

- Suicid!? -

- Suicid!? -

U nedoumici je ponavljao u sebi.

- Zašto je to učinila? -

-.Pa još je bila dijete!?

Ekran je i dalje pokazivao nepomičnog robota u klečećem položaju, glave nekako tužno oborene nad mrtvom djevojčicom. Šef kontrole dugo je i zamišljeno zurio u nj, kao da će mu sam ekran i ta slika što je bila na njemu dati odgovor na pitanje: zašto se ubila.

Nakon nekog vremena u svijest mu počne prodirati sjećanje na stare nadgrobne spomenike što su prikazivali Anđele kako oplakuju umrle i podižu ih sa zemlje, i sjeti se jednog prastarog vjerovanja što je govorilo da: osobe čistih, nevinih duša, koje umru od tuge i usamljenosti, uzimaju anđeli i odnose ih u nebo.